

HET BILTSCH E BADHUIS

Truus de Bruijn, voorberekt door Sjoukje Straub.

De oprichting.

Een badhuis in De Bilt? Menigeen die niet voor de jaren zeventig in De Bilt woonde zal daar weinig van weten.

Jazeker, er was een badhuis in De Bilt, het gebouw waar het gevestigd was staat er nog en ik wil u er graag iets over vertellen.

In de jaren twintig van de vorige eeuw ging men steeds meer beseffen dat een goede hygiëne de gezondheid ten goede kwam. Of het met die hygiëne slecht gesteld was weten we niet precies. Zeker is wel dat men weinig mogelijkheden had zich te wassen. Stelt U zich voor; de wateraansluiting met

één tappunt in de keuken en dat water was koud. Soms was er zelfs nog geen waterleiding en moest men zich behelpen met de aloude pomp. Een badkamer was een luxe die men nog in weinig huizen van die tijd kende. Het oude dorp De Bilt met zijn vooral oudere huizen van zo rond de vorige eeuwwisseling en ouder, kon uitstekend een badhuis gebruiken. Het zijn dan ook werkers in de gezondheidszorg, dr. Majjer en zuster Meijer en de twee hoofdonderwijzers Van Goudoever en Peters die het voortouw in dezen genomen hebben.

Hieronder een deel van de stichtingsakte, verleden ten overstaan van de Utrechtse notaris mr. Thomas Snellen.

„Heden den twaalfden juni negentienhonderd vijf en twintig verschenen voor mij, mr. Thomas Snellen, Notaris te Utrecht in tegenwoordigheid der na te noemen getuigen:

- 1 De heer doctor Hendricus Johannes Frederik Majjer, arts, wonende te De Bilt;*
- 2 Mejuffrouw Anna Elisabeth Meijer, wijkverpleegster, wonende te De Bilt;*
- 3 De heer Johannes Mets, installateur, wonende te De Bilt;*
- 4 De heer mr. Arie Pronk van Hoogeveen, secretaris der gemeente De Bilt, wonende aldaar;*
- 5 De heer Jacob Christoffel van Goudoever, hoofd ener school, wonende te De Bilt; handelende ten deze a voor zich; en*

b als mondelinge lasthebber van:

A De heer Anthonie Peters, Hoofd ener school; en

B De heer Johan Herman de Hoog, bezoldigd Bestuurder, beiden wonende te De Bilt; die verklaarden uit eigen middelen af te zonderen het bedrag van een honderd gulden, daarmede in het leven te roepen de Stichting Het Biltse Badhuis en voor die stichting vast te stellen de navolgende stichtingsbrief. Enz. ”.

Zoals U hieruit kunt lezen is het eerste startkapitaal van eenhonderd gulden door deze zeven mensen bijeengebracht, die ook het bestuur vormden.

Laat ik U niet vermoeien met alle artikelen van deze stichtingsakte; alleen de artikelen 2 en 4 wil ik U niet onthouden.

„Artikel 2: De stichting heeft ten doel -ter bevordering van de Volksgezondheid- het stichten en exploiteren van een badinrichting te De Bilt. ”

„Artikel 4: De geldmiddelen der stichting bestaan uit:

a. Het bedrag van een honderd gulden, hetwelk de stichters uit eigen middelen hebben afgezonderd tot het in leven roepen dezer stichting;

b. Hetgeen nader door schenking, erfstelling en legaat, alsmede door opleg van niet-bestede inkomsten, zal worden verkregen.

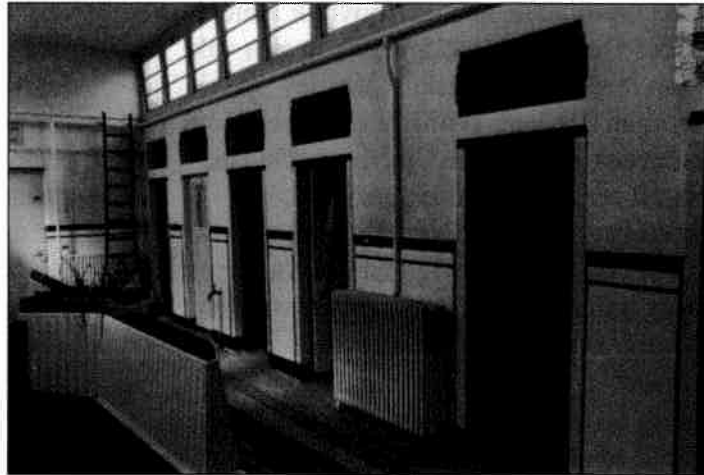
c. De gelden welke door het aangaan van geldleningen worden verkregen."

Hiermee is de stichting Het Biltse Badhuis een feit. Is het van belang deze zaken uit de akte te kennen? Toch wel, denk ik. Hieruit blijkt het verschil met het een jaar eerder opengestelde zwembad.

Dit zwembad is een gemeentelijke instelling, het Badhuis is een stichting. Later in de afwikkeling hoort U hier meer van.

De eerste ledenvergadering wordt gehouden op 23 juni 1925 ten gemeentehuize. Men gaat voortvarend van start. De indruk ontstaat dat het plannenstadium al enigszins gepasseerd is. Helaas laten de bronnen hierover niets meer los. Besloten wordt, wanneer de gemeente de rente en aflossing wil garanderen, een lening van f 25.000,- à 5 procent af te sluiten bij de Levensverzekeringsbank te Rotterdam, dit bedrag, zolang het niet nodig is, te deponeren bij de Crediet- en Effectenbank en zo spoedig mogelijk de beoogde grond aan te kopen. De burgemeester zal gevraagd worden de eerste steen te leggen. De heer Van Goudoever deelt mee dat hij op 21 juni met de heer Van Niftrik gesproken heeft en er een paar kleine wijzigingen in het bestek zijn aangebracht. Daaruit blijkt, dat men de grond aan de Torenstraat eigenlijk al had uitgezocht; dat de Amsterdamse architect de heer P.H. van Niftrik als architect aangezocht was en dat bestek en tekening al gemaakt waren. Deze tekening omvat: een Badhuis met woning en vier middenstandswoningen, later bekend als Torenstraat nrs: 23, 25, 27, 29 en 31.

Het Badhuis behelst acht douchebadcellen, vier kuipbadcellen, een controlevertrek, privaten, een brandstoffenbergplaats, een ketelhuis met schoorsteen en een wasch- en drooglokaal. De beoogde grond hiervoor

Badhuis wachtkamer met bank en entree tot de douche.

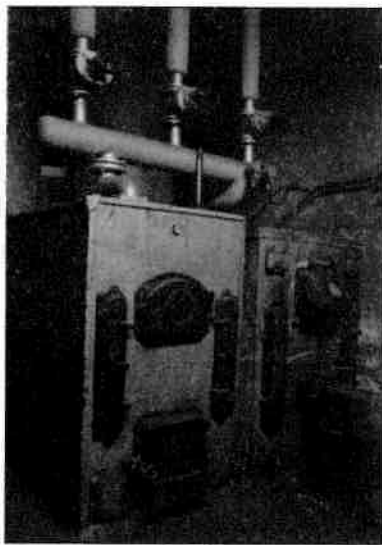
blijkt kadastraal bekend als Sectie D nummer 3708. Er wordt een getuigschrift van onbezwaardheid afgegeven en de uitvoering van de koopovereenkomst vindt ook bij notaris Snellen plaats. De verkopers zijn: Johannes Mets, installateur, en Hermanus Hendrikus Staal, incasseerder en de koopprijs is f1.776,-.

De bouw wordt opgedragen aan de Amersfoortse aannemer Lagerweij. De stichting geeft opdracht tot: "Het bouwen van een badhuis met bovenwoning aan de Torenstraat te De Bilt". De uitvoering van genoemd werk zal geschieden onder leiding en directie van de architect voor een som van f 14.600,-." Deze aanneemovereenkomst is gedateerd 30 juli 1925.

Op 30 september vergadert het bestuur opnieuw. Er wordt een reglement ontworpen en een advertentie in de Biltse Courant geplaatst voor een badmeester. Besloten wordt de helft van de vertering te betalen van de traktatie aan het werkvolk als het hoogste punt bereikt is. Bij de officiële opening zal een steen in de wachtkamer gemetseld worden. Ook worden er instructies voor de toekomstige badmeester opgesteld. Er komen heel wat reacties op de oproep tot sollicitatie voor badmeester. Ongeveer veertig brieven komen binnen waaronder van de reclassering en van de 'Arbeidsbeurs voor den oud-Indische

Militair'. Een van deze is van het echtpaar De Haas wonende aan de Looydijk alhier. De heer De Haas is loodgieter van zijn vak en kan dus ook eventuele reparaties verzorgen. De heer Pronk heeft onverwacht een bezoek gebracht aan juffrouw De Haas en heeft een goede indruk gekregen van haar en haar huishouding. Hij heeft de heer De Haas bij zich gevraagd en ook van hem was de indruk goed. Deze mensen worden dus aangenomen. Als salaris wordt voorgesteld f 1.200,- per jaar met vrije woning en vrij licht. Ook zoekt men voor hen een ongevallenverzekering en pensioenvoorziening.

Er valt nog heel wat te regelen voor Het Biltsche Badhuis geopend kan worden, maar de vaart zit er goed in. Er worden handdoeken besteld en machines om deze handdoeken te wassen, over de tarieven wordt gesproken en een berekening wordt gemaakt voor de verwarming van gebouw en water. Wat dat laatste betreft blijken kolengestookte ketels voordeliger te zijn dan gasgestookte. Bij kolen berekent men 14.000 kg. gietcokes nodig te hebben en dan uit te komen op een kostprijs voor verwarming van 1,9 cent per douche. Kiest men voor gas, dan komt de kostprijs op 5,2 cent per douche. De keus valt dus op kolen.

De stookketels in het ketelhuis.

De bouw gaat ook voorspoedig. Op de vergadering van 26 januari 1926 maakt men plannen voor de opening. Als datum, daarvoor wordt 6 februari 1926 vastgesteld. Ter bijwoning worden uitgenodigd: burgemeester en wethouders, de raadsleden, artsen, de inspecteur volksgezondheid, het bestuur van het Groene Kruis, het bestuur van het zwembad, de architect, de aannemer, de opzichter, de firma Mets, de Biltsche Courant en de Bilthovense Koerier. De invitaties worden gedrukt en bij de opening zal men thee aanbieden. De burgemeester zal verzocht worden door het opendraaien van een kraan alles in werking te stellen en na de opening zal om 4 uur het Badhuis voor het publiek opengesteld worden.

U hebt nu de geschiedenis van Het Biltsche Badhuis tot de opening kunnen volgen. In een volgend nummer vertel ik u graag hoeveel gebruik gemaakt wordt van het badhuis of "Hoe de zaak marcheert" zoals de heer Pronk van Hoogeveen het uitdrukt.

Bron:

- Gemeentearchief De Bilt, inventaris 653—1.

Badhuis na sluiting.